

POWOŁANY (118) *part praet pass pf*

powołany (103), **powołan** (15).

Oba o jasne; w formach niezłożonych a pochylone, w formach złożonych jasne.

sg m N powołany (40), powołań (15); ~ (*attrib*) -any (8); ~ (*praed*) -any (15), -ań (12); -any *GroicPorz* (4), *BiałKat*, *SkarJedn*, *KochPs*, *SkarŻyw*, *SarnStat*; -ań *ZapWar*, *Leop*, *RejAp*, *WujJudConf*, -any : -ań *RejPos* (2:5), *RejZwierc* (1:1), *WujNT* (3:2). ◊ *G* powołań(e)go (4). ◊ *D* powołań(e)mu (2). ◊ *A* powołań(e)go (2). ◊ *I* powołańym (3). ◊ *n N* powołań(e) (1). ◊ *pl N m pers* powołańi (32). *subst* powołań(e) (1). ◊ *G* powołańych (8). ◊ *D* powołańym (4). ◊ *A m pers* powołań(e) (4). *subst* powołań(e) (1). ◊ *I m* powołań(e)mi (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: powołań(y) od kogo (22), *przez kogo* (3); *przez kogo SarnStat; od kogo : przez kogo RejPos* (6:1), *SkarŻyw* (3:1).

Sł stp s.v. powołać, Cn brak, Linde XVI w. s.v. powołać.

1. *Wezwany, przywołany* (14) :

powołany do czego (1): z natury fwyé wodá tego mieć nie możé/ co ná chrzcíe czyni: ále mocą Bożą y ducha S. ípráwá: który ná próśby y modlitwy nászé/ przy błogófláwiónéy álbo poświęconéy wodzie íełt bytnością fwoią/ przez modlitwy w kościele do tego powołańy *BiałKat* 241.

Przen [czym] (1) : *Prawdá nie íełt moia/ álbo tego/ álbo owego/ ále íełt wżyftkich póspolita/ ktorzy íá powołańi írogim vpomináńiem/ ábyfmy íey niechćieli tylko íobie przywłáfczćáć ReszPrz* 100.

a. *Zaproszony* (12) : *Słuchayże tu pilno íż Pan powiedáć raczy/ íż obełáć był on krol raczył pírwízemí y drugíemi półty powołańe ony goście fwoie. RejPos* 238v.

Przen (11) : *Íż thu nam Pan á zbáwiciel nász opowíada/ o hoynym dobrodzieýftwie/ á nieprzebráńym bogáctwie íkárbow/ dobroći/ á miłofierdzia Bogá Oycá fwego niebiełkiego/ ktore on nam nędznym gościom fwoim/ z dawná á od początku fwiátá od niego powołańym/ zgotowáć záwždy á miłóściwie ípráwowáć raczy. RejPos* 157v.

powołań(y) do czego (5): *RejPos* 176v; *KarnNap* B3; nie dármó mowí Ewáníelíftá/ Pírwízy Piotr: [...] íż pírwey níżli inni do náuki Chryftufowey powołańy był *SkarJedn* 74; Káždy ma trwáć w tym ítanie/ w ktorým powołań íełt do Chrześcíjáńńkiey wíary. *WujNT* 1.*Cor* 7 *arg*; *SkarKaz* 520b.

powołańy na co (2): *RejPos* 176v; wízákże to był przywíley Píotrá S. z woley y z obráńia Bogá fámeo/ áby pírwíátki nie tylko Żydow ále y Pogánow przez wftá íego ná wíarę były powołańe *WujNT* 462.

a) *W aluzjach i nawiązaniach do biblijnej przypowieści o uczcie (Matth 22 i Luc 14) [w tym: na co]* (3) : *Iuż píwne wíełt żeś íełt powołań od Pána ná ty wdzięczne á hojne gody íego RejPos* 239v, 159 *marg*.

powołań do czego (1): *Pátrzayże teź pilno íako Páweł s. záíę teź ná cię woła/ á íako cie írodze vpomína/ gdyżeś íełt powołań do thego fwiétego wezwánia Pána fwoiego/ á ná tę hoyną wíełczérzá íego/ kthoráć íuż zgotowáł Pan twoy *RejPos* 158v.*

Szereg: »przeźrzany i powołany« (1): [Pan] takie przeźrzane/ y takie powołane miłośniki swoje/ połyła ná vlice y ná drogi/ opowiedaiąc [...] iż káždemu będzie łzyroko tá fortká otworzona/ do tych wdzyęcznych á obfitych god iego. *RejPos* 239.

2. *Wybrany i przeznaczony do wypełnienia jakiejś roli, misji, funkcji urzędowej; vocatus Vulg* (74) :

a. *Przez Boga* (54) : *RejAp* 88 marg, Ee3v; *RejPos* 286; Zgory telz ten [Paweł św.] powołany był nie od ludzi/ áni przez ludzie: vwierzył w Páná Iezufa Chryštuła/ wziął Chrzešt zwłafney wiary: nie w wodzie/ ále w krwi włafney. *SkarŻyw* 208, 127; O S. Máttheufzu mamy Matth: 9.9. Mar: 2.14. Luk: 5.27. ktory będąc pierwey Celnikiem/ powołany od Páná słał fię vczniem iego. *WujNT przedm* 41; Piotr był pirwłzym/ nie z łtrony powołania (Bo iáko Ambroży ś. piłze/ pirwey Andrzey niźli Piotr był powołan: A przedlię nie on otrzymał przodkowanie/ ále Piotr) lecz z łtrony zwierzchności y przełożeństvá nád innymi Apoštoły. *WujNT* 43, 217, 435, *Rom* 1/1, 7, Xxxxx, Aaaaaa4; *SkarKaz* 519a.

powołany do czego (4): *RejPos* 176v, 273v; A tak pocziwy człowiek káždj by też był y włafnie do tak zacnego/ á może rzec práwie świętego mieyfcá powołany/ ma fie ifde ná czo rozmylić *RejZwierc* 40v; Ale słuźebność łłowá Bożego y Świętości/ pewnym tylko á do tego powołanym ofobam należy *WujJud* 147.

powołany z kogo (1): prawdziwa ofiárá ktorą Bog ma być chwalon/ [...] miałá być ná káżdym mieyfcu po włzem świecie/miedzy Chrześcijány z ludu pogánłkiego powołanemi y obránymi według prorocstvá Máláchiałzowego. *WujNT* 318.

powołany ku czemu (3): Powołani ieftefcie/ [...] ku vznaniu TAIEMNICE BOGA, y Oycá y Syna *SarnUzn* G; *RejPos* 281, 317v.

powolan(y) na co (9): znajdziełz w łprawach Apoštołłkich iáko Máciey święty był powolan ná káplánłstwo po śmierci Iudałzowej. *RejAp* 88v, 175; Iáko przyrodzenie człowiecze záváđdi fie ná pychę á ná powyzłzoność światá thego ciągnie/ y iáko w tym ma być łkromiono y iáko fie w tym záchowywác máią/ ktorzy łą ná tho z woley Bożey powołani. *RejPos* 315v marg, 286v; Otóz małz Páwłá S. náukę. A iżby wiedział/ ktorzy to łą prawdziwie powołani ná to połłuźeństwo: krótkoć powiem/ iáko ié małz poznác. *BiałKat* 363v, 363v marg; y zrozumiał iefczce łpiąc/ ilz ten napoy y kielich znáczył męczeńłki koniec: ná ktory powołanym fię być od Bogá poznal. *SkarŻyw* 74, 597. Cf »powołany na urząd«.

powołany przez co [= za sprawą czego] (1): PAweł powołany Apoštoł Iefu Chrištułow/ przez wołá Bożá *WujNT* 1.Cor 1/1.

powołany czym (3): Táktze y Bernát Święty powiáda/ Boiáźnią powołani/ ále miłością włpráwiedliwieni bywamy. *WujJud* 96. Cf »powołaniem powołany być«, »słowem powołany«.

powolan(y) w czym (2): A tak ieden káždj w czym iefł powolan/ bráćia/ w tym niechay trwa przed Bogiem. *Leop* 1.Cor 7/24. Cf »w powołaniu powołany być«.

powołany dokąd (1): *BibRadz* Act 16 arg cf *W* przeciwstawieniu.

W połączeniach szeregowych (2): *Leop* Apoc 17/14; ten święthy człowiek á then zwolennik Pánłki/ nigdy o tym nic nie myłłac/ nigdy ffe tego nie nádzyewaiąc/ iefł náznáczon/ przeźrzan/ y powolan práwie przez Duchá świętego/ ná łtan Apoštołłki *RejPos* 286v.

W przeciwstawieniu: »pohamowany ... powołany« (1): 7. Zą wolą Bożą pohámowáni fą od niektorey kráiny. 9. A do iney fą powołáni. *BibRadz Act 16 arg.*

Zwrot: »powołaniem, w powołaniu powołany być« (1:1): *RejPosWiecz*² 94; PRofzę was tedy ia więzień w Pánu/ ábysście żyli przyštoynie *temu* powołaniu ktorymeście powołáni [*ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis*] *WujNT Eph 4/1.*

Wyrażenia: »słowem powołany« (1): Dziwna rzecz/ iáko ten ktory karánienm cíelefnym do Ewángeliey przyšzedł z przymużenia/ więcey niżli oni wżyſcy ktorzy fámym fłowem powołáni byli/ w Ewángeliey prácował. *WujNT 434.*

»powołany na urząd« (1): Náznáczyłem ia królá iuż ludowi memu. Dawid fługá mój wierny/ ten iełt powołány Ná ten vrząd ták zacny/ ten iełt pomázány [*Vulg Ps 88/21*]. *KochPs 133.*

Szeregi: »powołan(y) i (a) naznaczon(y)« [*szyk 1:1*] (2): áby fie kázdy wierny rofkochał w tym/ iż też iełt náznáczon á powołan do opánowania opieki á o krolełtwá Páná fwego *RejPos 273v*; *WujNT Aaaaaa3v.*

»powołany i obrany« (1): *WujNT 318 Cf powołany z kogo.*

»powołany, pomazany« (1): *KochPs 133 cf »powołany na urząd«.*

»poświęcony, powołany« (1): [*Paweł i Sostenes*] poświęconym w Chriſtuſie Ieſuſie/ powołánym [*sanctificatis ... vocatis*] świętym/ ze wżytkimi wzywáiącymi imieniá Páná náłzego Ieſu Chriſtá/ ná wżelkim mieýfcu y ich y náłzym. Láłká wam y pokoy od Bogá Oycá *WujNT 1.Cor 1/2.*

»powołany a przeźrzany« [*szyk 1:1*] (2): A tu iuż będyełz dobrodzyeiem kázdego/ á thu iuż vkażełz wżytki znáki po łobie/ iżeſ iełt práwy fługá Páná thwoiego/ á práwie włáfnie przeźrzány á powołány od niego/ ku pociefze ludu iego. *RejPos 317v, 281.*

α. *W funkcji rzeczownika [w tym czyj (8): pron poss (3), ai poss (3), G pron (2)] (13) :* Słyſzyłz tu nędzniku fłyſzyłz/ iż powołánienm inſze nie ma być iedno od fámego Páná A iákoż małz znác tego powołánego od Páná? *RejAp 88*; Przełtań zle czynić/ [...] gdyż to iełt znák tych powołáných od Páná/ ktorzy fie zrodzili ábo wychowáli miedzy ludem Krzeſciánłkim *RejPos 239*; Niewdzyęcność powołáných. *RejPos 240v marg, 176v, 239 [2 r.]*; w Zydolłtwie/ (to iełt w koſciele powołáných Bożých) znáiomý Bog iełt *SkarJedn 8*; *WujNT Rom 1/6.*

Szeregi: »powołany a naznaczony« (1): on [*Pan*] nie tylko powołáných fwoich á náznáczóných fwoich nie opuſzcza/ ále iáko fłyſzyłz/ y pogánow/ y ludzi nikkżemnych *RejPos 206v.*

»przełożony a powołany« (1): Słuchayże iáko tu Pan przypominác raczy tę czuyność wierných fwoich/ [...] á zwłáſzczá przełożóných á powołáných fwoich nád fwiętymi owieczkámí fwoiemi *RejPos 345v.*

»powołany a przeźrzany« (1): Ale nam powołánym á przeźrzánym fwoim nierowno ináčzey raczył dáć á rozłzáfowác ty vpominki á ty dáry fwoie. *RejPos 205v.*

»powołany i wezwany« (1): Tho iełt natrudnieyſza roſpráwá miedzj inemi trudnemi roſpráwámí/ iáko mamy ty powołáne y ty wezwáne rozumieć. *RejPos 238v.*

»powołany i wybrany« (1): przyſłe [*Pan*] iuż dzień fądny/ y Antychrytá/ ktory Koſciól Boży fpułtołzy po wielkiey częſci/ á wmałey kupie zołtáną powołáni y wybráni Boży. *SkarJedn 384.*

b. Przez zwierzchnika (najczęściej religijnego) (20) : porządek ná tym ieft/ áby ci ktorzy porządnie powołáni są mogli pokázác/ że álbo od Bogá łáwego/ álbo od Apoštołow/ álbo od namiestników ich są powołáni *WujJud* 30v.

powołań do czego (1): prawdziwey posługi y vrzędow kościelnych nikt ku łobie ciągnąc nie ma/ [...] czekác ma każdy áby go wezwano/ á iżby od zwirzchności łtułnie y pobożnie do tego był powołan *WujJudConf* 146.

powolan(y) na co (8): *BiałKat* 161; *RejZwierc* 38v; Gdy tedy to łłowo Boże przez Páłterze porządnie ná to powołáne w Kościele bywa opowiedáne/ wierzymy zá pewne/ iż tám ieft prawdziwe łłowo Boże. *WujJudConf* 30; ále temu/kto ná nie [*pasterstwo dusz ludzkich*] porządnie powołány/ z dobrym prołtym łercem idzie: żeby Bożego zyłku á nie łwego łzukał. *SkarŻyw* 238; *WujNT* 129, 801. Cf »na urząd powołany«.

W połączeniu szeregowym (1): Słudzy tedy kościołá Chryłtułowego ná to [*odpuszczanie grzechów*] porządnie powołáni/ y przez Biskupy iáko łtárze kościołá páńłkiego wyládzeni/ á ludowi polpolitemu przez ich błogoláwieńłtwo podány/ máią moc tę *BiałKat* 161.

Wyrażenia: »porządnie powołany« (13): *BiałKat* 161; Bo wálzy Miniłtrowie porządnie powołáni być niemogą/ ktorzy od żadnego Biskupá Kościołá Powłzechnego nie są ná ten vrząd wyládzeni. *WujJud* 30; Miniłtrowie [*innowiercy*] nie są páłterze porządnie powołáni, bo im PÍOtr nieotworzył do Owczárniey. *WujJud* 30 *marg*, 30, 88, Mm6v; *WujJudConf* 30; *SkarŻyw* 238; O co iákom przed tym w modlitwách y ofiárách moich Pána Bogá ze włzyłtkiego łercá prołł/ choć niegodny kápłan/ y ná ten czás porządnie powołány Dziekan kościołá wálzowego/ ták y teraz prołzę y nápotym prołć będę *ReszPrz* 113, 102; Ci drzwiami/ to ieft przez Chriłtułá/ wchodzą; ktorzy porządnie powołáni y posłáni bywáią od tych/ ktorym Chriłtus dał tę moc posyłania. *WujNT* 348, 129, 349; [wierzymy y wyznawamy/ że łkoro Kápłan porządnie powołány poswięci chleb y wino łłowem Bożym/ [...] że tám iuz nie ieft chleb y wino *WujPos* 1590 272 (*Linde s.v. powołać*)].

»na urząd powołany« (2): A wálzy [*tj. ewanjelików*] Miniłtrowie nie wiecey mogą odpufzczác grzechy/ iedno iáko ktory Szwiec ábo Kráwiec: poniewálz nie są kápłani/ porządnie ná ten vrząd powołáni. *WujJud* 88; *NiemObr* 49.

»urzędownie powołany« (2): Ten to rzemiełnik co łię píłmem łwiętym báwi/ nie ieft inłzy iedno kápłan vrzędownie powołány *ReszPrz* 102, 111.

Szeregi: »(ani) posłany i (ani) powołany« [*szyk 2:1*] (3): łtrzeźcie łię tych włzyłtkich/ ktorzy porządnie nie są posłáni/ áni powołáni *ReszPrz* 102; *WujNT* 348, 349.

»powołany i poswięcony« (1): nie włzyłscy máią mocy przepowiadania łłowá Bożego/ y ofiárowania ofiáry Młzey ł. [...] iedno ci ktorzy ná to ofobliwie są powołáni y poswięceni. *WujNT* 801.

»powołan a potrzebowan« (1): NVż iesłicby łie też przytrefiło/ iżbył ná iáki vrząd ziemłki álbo ná iákiłkolwiek inłzy/ álbo ná pobory/ álbo ná iákie inłze Rzeczypolithey łpráwy był powołan á potrzebowan/ iesłibył mogł bez tego łie obeydź thedyłby máło nie łepiej. *RejZwierc* 38v.

»wybrany i powołany« (1): Apoštoły drugie ná ten czás z Piotrem wespółk będące/ y ná ieden vrząd z Piotrem wybráne/ y powołáne od Piotrowey zacności odłtrychnąc chcą *NiemObr* 49.

3. *Oskarżony przed sądem (29)* : *ZapWar 1512 nr 2083*; Mężoboycá powołány nie bywa oblicznie pozywan trzy kroć/ tylko przywoływan obyczaiem wyfłzley opifányym. *GroicPorz n3*; POwołány kto będzie/ á chce by tho potćiwolći iego niefzkodźiło/ dwoiá drogá iest ku temu. *GroicPorz o2v, ov*; *SarnStat 513*.

Wyrażenia: »jawnie powołany« (1): ty ktorých pravo niedopvćza bronicz Kołcziolovi, to iest noczny łkodniczy wzbozv, y gruntow abo rol rozboyniczny volnych drog, złodzieye iawnie povolani, abo trzi krocw w Regełtrze pifani, [...] *Czi a takowi mayq bycz łkołcziolov brani a niebronieni. ComCrac 20*.

»niesłusznie powołany« (1): opifány iest porządek/ iáko fye kto ma od powołania wyzwolić/ iestli będzie niesłufznie powołány. *GroicPorz o*.

Szeregi: »powołany albo kłety« (1): ODpowieź po żałobie iest dwoiáka. Iedná gdy fye pozwány zbrania áby nie odpowiađał. A to w ten czas bywa/ kiedy przeciw powodowi odpor ma/ iż iest powołány álbo kłety *GroicPorz v4*.

»powołany albo pozwany« (1): tákowy mężobóycá będąc powołány przez łtronę obrażoną/ álbo przyiaćioły zábitęgo będąc pozwány do łądu Królá Ie⁸⁰M. [...] ma byđz karan *SarnStat 1172*.

α. W funkcji rzeczownika (20) : Wfzákże teź to bywa ná łálce zwierzchniego Páná/ iże powołány po czáfye námienionym moźebyć przywrocony ku práwu swoiemu *GroicPorz o3*; POwołánego imienie iestliby ná Krolá było wzięte/ Dźiedzicy powołánego ták go doydź mogą/ gdy poki rok y łfelć niedziel niewynidźie przyfyęgą v Krolá/ iże oni Oycowłkiego vczynku áni ráďą áni żadną pomocą niefą winni. *GroicPorz o3*; POwołánemu żaden niepowinien ná Sądzie odpowiedáć/ álbo fye vfpráwiedliwiáć ná żadne żáloby: Ale powołány káždemu fye vfpráwiedliwić powinien. *GroicPorz o3v, o [2 r.], ov, o3 [2 r.], o3v, hh3 (17)*; *Maleficus femel, bis, ter* powołány, iuź tráci, że mu nieprzyfáďziá przyśięgi. *SarnStat 792*.

Szereg: »pozwany a (i) powołany« [*szyk 2:1*] (3): A gdy pozwány nie łtanie/ tedy od oney łpráwy iuź vpada/ á powołány s łtrony Sędźiego bywa wolen *GroicPorz o2v, o2v*; POMocnicy zábićia Szlácheckieý oľoby/ obwinieni powołány y pozwány/ iestliby łie z łfeśćią łwiádków káždy z nich zoľobná nie odwióďł y nieuľpráwiedliwił áktorowi/ [...] tedy *SarnStat 1172*.

4. *Obiecany (1)* : Nie dáymy łie teź vwodzić thym żonám/ áni thym wfiam/ to iest/ márney pracey á nábyciu márnemu łwiátá tego/ dla ktorego ociągamy łie á niehcemy iść ná thy powołáne gody/ do tego thák wdźęćznego gołpodarzá łwego. *RejPos 160v*.

Synonimy: 1. przyzwany, wezwany; a. zaproszony; 2.znaczony, obrany, odłączony, wybrany; 3. obwiniony, obżáłowany, oskarżon, pozwany; 4. narzeczony, obiecany.

Cf **NIEPOWOŁANY, POWOŁAĆ**